बालमैत्री आचार संहिता, २०७५

नगर कार्यपालिकाबाट पारित मितिः २०७५/०८/१०

प्रमाणित मितिः २०७५/०८/१७

आठविसकोट नगरपालिकाको बालमैत्री आचार संहिता, २०७५

बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धन, घोषणा तथा निरन्तरताका लागि आठविसकोट नगर कार्यपालिकाको २०७५ कार्त्तिक १७ गतेको बैठकबाट तयार गरिएको

बालमैत्री आचारसंहिता

बालबालिकाले पालन गर्ने आचार संहिता	अभिभावकले पालन गर्ने आचार संहिता	विद्यालय/स्वास्थ्य/संघ संस्था व्यवसायीले पालन गर्ने आचार संहिता	स्थानीय तहले पालन गर्ने आचार संहिता
• विद्यालय उमेरका सम्पूर्ण बालबालिका नियमित रुपमा विद्यालय पोशाकमा विद्यालय जाने ।	• विद्यालय उमेरका हाम्रा छोरा छोरीहरुलाई नियमित रुपमा विद्यालय पोशाकमा विद्यालय पठाउने ।	• प्रत्येक विद्यालयका सेवा क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालय उमेर समुहका बालबालिकाहरुलाई अनिवार्य रुपमा विद्यालयको पहुँचमा ल्याउने । •बिद्यालय निर्धारित समयसम्म संचालन गर्ने ।	• वडालाई बालमैत्री घोषणा तथा निरन्तरताका लागि आवश्यक वजेटको व्यवस्था गर्ने । • विद्यालयको अवस्था अनुगमन गर्ने ।
• विद्यालय हाताभित्र विद्यालयको नियमको पालना गर्दै उछृङखल व्यवहार नगरी अनुशासित बन्ने ।	• विद्यालयमा समय समयमा अनुगमन गरी पूर्ण शैक्षिक वातावरण सिर्जना गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने ।	• विद्यालयमा बालबालिका, अभिभावक र शिक्षकले पालना गर्नुपर्ने नीति नियमको बारेमा सचेत गराउने ।	• विद्यालय व्यवस्थन समितिको बैठकमा उपस्थित हुने ।
• स्थानीय स्तरमा स्थापित बाल समुहहरुमा सक्रिय सहभागीता जनाउँदै कसैलाई कुनै पनि किसिमको भेदभाव नगर्ने ।	• बालबालिकालाई अनुशासित र योग्य बनाउन बालसमुह तथा संस्कार सदनमा सहभागी हुन प्रेरित गर्ने र उनीहरुलाई भेदभाव नगर्ने ।	•बालबालिका तथा अभिभावकलाई बालसमुहको महत्वबारे सचेत गराउने ।	• बालसमुह संजाल गठन संचालन, सहजीकरण, क्षमता बिकासका लागि अवसर दिने र बैठक गर्न सिकाउने ।

आठविसकोट नगरपालिका

• विद्यालय र समुदाय स्तरमा सञ्चालित विभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलापहरुमा सहभागी हुने । • निर्धक्क रुपमा आफ्नो हक अधिकारको बारेमा कुरा राख्ने र कर्तव्यको बारेमा सचेत हुने ।	•समुदाय र विद्यालयमा हुने अतिरिक्त क्रियाकलापमा सहभागी हुन प्रेरित गर्ने ।	• घर, परिवार तथा समाजमा बालमैत्री वातावरण सिर्जना गर्न अभिप्रेरित गर्ने । • मार्ग निर्देशन बमोजिम बाल समुह संचालन गर्ने	• भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा बालमैत्री अवधारणा अवलम्बन गर्ने ।
• बालविवाहको लागि कुनै पनि अवस्थामा मञ्जुर हुने छैनौं र अन्यत्र हुन लागेमा पनि रोक्ने ।	• बालविवाह, बालयौन दुर्व्यवहार, बालश्रम जस्ता कार्य नगर्ने गर्न पनि नदिने तथा सो देखिएमा सम्बन्धित निकायमा सूचना दिने ।	• बालबालिकाहरुमाथि हुने हिंसा, दुर्व्यवहार, र बालश्रम शोषण गर्नेलाई दण्डित गर्ने र रोक्न सचेतना फैलाउने ।	• बालबालिका माथि हुने शोषण, हिंसा तथा दुर्व्यवहारको अनुगमन गरी निवारण गर्ने ।
• बालबालिकाका आधारभूत आवश्यताहरु पोषिलो खाना, आवास, स्वास्थ्य, शिक्षा, अवसर, माया, संरक्षण लगायतका बालअधिकारका विषयहरुबारे जानकारी राख्दै अरुलाई पनि सिकाउने ।	• बालबालिकालाई बालअधिकार र कर्तव्यका कुराहरु सिक्न प्रेरित गर्दै अवसर पनि प्रदान गर्ने ।	• दण्ड रहित र बालमैत्री वातावरणमा पठनपाठन गर्दै, बालअधिकारको संरक्षण गर्दै बालबालिका तथा अभिभावकहरुलाई बालअधिकार सम्बन्धी सचेत गराउने ।	• बालमैत्री विद्यालय घोषणाका लागि आवश्यक अनुगमन तथा वातावरण तयार गर्ने ।
• भिन्न क्षमता भएका बालबालिकालाई सहयोग गर्ने । • आफुले सकेको काममा परिवारको सहयोग गर्ने । • बजारिया खाना भन्दा घरायसी खाना खाने । • बाल दुर्व्यवहार, विभेद, श्रम शोषण विरुद्ध आवाज उठाउने । •यातायातका साधनमा जथाभावी नभ्रुण्डिने, ट्राफिक नियमको पालना गर्ने ।	• भिन्न क्षमता भएका बालबालिकाको आवश्यकताको पहिचान गरी सहयोग पुऱ्याउन पहल गर्ने तथा छोरा छोरीमा विभेदपूर्ण व्यवहार नगर्ने ।	• गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्नुका साथै प्रत्येक विद्यालय र संघ संस्थामा निर्माण गरिने भौतिक संरचना बालमैत्री बनाउने ।	• बालबालिकाद्धारा बालमैत्री योजना छनोट गरि कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन गर्ने ।
• आफुले नबुझेको र नजानेको कुरा शिक्षक तथा आफ्नो अभिभावकलाई सोध्नेछौं । साथै आफुसंग सम्बन्धित पारिवारिक छलफल तथा निर्णयमा सहभागी हुने ।	• अभिभावक समक्ष निर्धक्कसंग बालबालिकाले आफ्नो कुरा राख्न सक्ने वातावरण सिर्जना गर्ने ।	• नगरपालिका क्षेत्रभित्रका बालबालिकालाई वडा भेला, योजना तर्जुमा समिति र सहभागीतात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रियाका चरणमा बालबालिकाको सक्रिय सहभागीताको सुनिश्चितता गर्ने ।	• ऐन नियम रणनीतिले दिएको अधिकार प्रयोग गरि वडा लाई बालमैत्री घोषणा गर्ने ।
• गाउँ घरमा हुन लागेको तथा भइरहेको वालविवाह, बालयौन दुर्व्यवहार तथा बालश्रम जस्ता कुराहरु हुन नदिने सोको जानकारी सम्बन्धित संस्थालाई दिने ।	• आफ्नो घरमा कुनै पनि बालबालिकाको बालविवाह नगर्ने र बालश्रममा पनि नलगाउने ।	• बालश्रमको अवस्था रहन नदिनुका साथै बालविवाह र बालयौन दुर्व्यवहारलाई अन्त्य गर्न सधै प्रयासरत रहने ।	• घोषित बालश्रम मुक्त वडा निरन्तरताका लागि सधै प्रयत्नरत रहने र बालविवाह हुन नदिनका लागि

आठबिसकोट नगरपालिका रुकुम पश्चिम

			सरोकारवालाहरुलाई निरन्तर सचेत गर्ने गराउने ।
• समय तालिका अनुसार पढ्ने, लेख्ने, सुत्ने, खेल्ने र सञ्चार माध्यमको उचित	• पढन् लेख्न, खान, सुत्न, खेल्न र सञ्चार माध्यमको उचित प्रयोग गर्न	• समुदायमा बालस्वास्थ्य सम्बन्धी सचेतना जगाउनुको साथै व्यक्तिगत	• विषयगत सेवा प्रदायक निकायसँग निरन्तर वहस छलफल गरी
प्रयोग गर्ने ।	समय तालिका बनाउने । नियमित स्वास्थ्य परिक्षण गर्नुका साथै खोप लगाउने व्यवस्था मिलाउने ।	सरसफाई र पोषण सम्बन्धी जानकारी गराउने ।	उचित सेवा प्रवाहको वातावरण निर्माण गर्ने ।
• सुर्तीजन्य, मादक पदार्थको प्रयोग तथा खरिद विक्रि एवं दुर्व्यसनमा संलग्न नहुने ।	• मादक पदार्थ तथा सुर्ती जन्य पदार्थको खरिद विक्रि एवं प्रयोगमा बालबालिकालाई संलग्न नगराउने र बालबालिका अगाडि प्रयोग नगर्ने	• धुम्रपान, मद्यपान, सुर्तीजन्य सामाग्रीहरु खरिद विक्रि ओसार पसार गर्न बालबालिकालाई नलगाउने र अरुलाई पनि सचेत गराउने ।	• कानूनी आधारमा कुलतको संगती न्यूनीकरणका लागि सम्बन्धीत निकायको सहयोग लिई कार्य गर्ने ।
• बालअधिकारको हनन भएको अवस्था देखेमा सम्बन्धित निकायमा खबर पुऱ्याउने ।	• कुलत तथा दुर्व्यसनमा फस्न नदिनुका साथै घरपरिवार तथा समुदायमा त्यस्तो अवस्थालाई निरुत्साहित गर्ने ।	• बालअधिकार हननका घटनाहरु अनुगमन गर्दै त्यसको समाधानका लागि आवश्यक पहल गर्ने । • निर्माण, यातायात, होटेल व्यवसायमा बालश्रम निषेध गर्ने ।	• निरन्तर घरदैलो अनुगमन तथा उत्प्रेरणा जागरण गर्ने । • बालबालिकाहरुलाई युद्ध, नारा जुलुश, राजनैतिक कार्यक्रममा संलग्न नगराउने ।
• अपरिचित व्यक्तिको ललाई फकाइ तथा प्रलोभनमा नफस्ने ।	• अपरिचित व्यक्तिको ललाई फकाई तथा प्रलोभनमा नफस्न बालबालिकालाई सचेत गराउने ।	• बालबालिकाहरुको सान्दर्भिक सहभागिता गराउने । • बालबालिकाका लागि नियमित वजेट विनियोजन गर्ने । • बालसमुह संचालनमा सहजीकरण गर्ने ।	• बालमैत्री सूचक प्राप्त भएका कागजात व्यवस्थापन गर्ने । • नगर तथा वडाहरुमा बालमैत्री शाखा स्थापना गर्ने ।
• आफू आवद्ध रहेको वा आफूलाई बोलाइएको सामाजिक संस्थाको बैठकमा नियमित र सक्रिय सहभागी हुनेछौं र बाल समुह मार्फत बाल सहभागिता अभिबृद्धिमा पहल गर्ने ।	• बालसमुह तथा बालबालिका आवद्ध भएको सामाजिक संघसंस्थाको कार्यक्रम तथा बैठकमा अर्थपूर्ण सहभागीताको लागि प्रेरित गर्ने ।	• विद्यालय व्यवस्थापन समिति, स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति, बालसमुह तथा विभिन्न सामाजिक संरचनामा बालबालिकालाई अर्थपूर्ण सहभागीता गराउनका लागि सहयोग गर्ने ।	• अर्थपूर्ण बाल सहभागीताको लागि विषयगत सरोकारवालासँग निरन्तर समन्वय गर्ने ।

आठबिसकोट नगरपालिका रुकुम पश्चिम

• दिसा पिसावको लागि चर्पीको प्रयोग र चर्पीको सरसफाइ गर्ने ।	• सुलभ तथा बालमैत्री शौचालयको व्यवस्था गरिदिने ।	• सुलभ तथा बालमैत्री शौचालय निर्माणका लागि सचेतना फैलाउने र सक्दो सहयोग गर्ने ।	• शौचालयको प्रयोग, सरसफाई तथा खुला दिशामुक्त वडा निरन्तरताका लागि सचेत रहने ।
• व्यक्तिगत सरसफाईमा ध्यान दिदै हात धुनु पर्ने अवस्था बुझ्ने र कार्यान्वयन गर्ने ।	• नियमित सरसफाई जस्तै नङ काटने, कपाल कोर्ने, काट्ने, ब्रस गर्ने, साबुन पानीले हात धुने, नुहाउने आदि कुराको ख्याल गर्ने ।	• स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था गर्नुको साथै सरसफाई सम्बन्धी सचेतना जगाउने ।	• सबै घरधुरीमा पिउन योग्य पानीको व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने । • बिद्यालयहरुका शौचालय बालमैत्री बनाउने
• पोषिलो खानेकुरा खाने, भाइवहिनी र साथीलाई पनि खानको लागि प्रेरित गनु । • ६ महिना सम्मको बालबालिकालाई आमाको दुध मात्र खुवाउनका लागि अभिभावकलाई सचेत गराउने ।	• समयमा खाजा र सन्तुलित भोजनको व्यवस्था मिलाउने क्रममा षोषण युक्त खाने कुरा र जन्मान्तरको व्यवस्था गर्ने ।	• पोषणयुक्त खानेकुरा र सन्तुलित भोजनको विषयमा अभिभावक तथा बालबालिकालाई सचेत गराउने ।	• पोषिलो खाना तथा स्थानीय रुपमा व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञान, सिप, धारणाको प्रवाह गर्ने
• आवश्यक परेको खण्डमा सुरक्षित हुदै घरपरिवारको ज्येष्ठ सदस्यको अनुमति लिएर मात्र बाहिर निस्कने ।	• आवश्यक परेको सन्दर्भमा बालबालिकाको उपस्थितीको आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी सम्बन्धीत क्षेत्रमा अर्थपूर्ण सहभागीता गराउने	• घरबाट बाहिर निस्किदा बालबालिका माथि हुन सक्ने दुर्व्यवहार र त्यसबाट बच्ने उपायबारे सचेत गराउने ।	• समुदायमा आधारित बाल संरक्षणमा काम गरिरहेका समुह संगठनसँग निरन्तर समन्वय गर्ने ।
• विद्यालय भर्ना अभियान, खोप अभियान, सरसफाई सप्ताह लगायतका राष्ट्रिय अभियानहरुमा बालसमुह मार्फत सक्दो जनचेतना र सहयोग गर्ने ।	• बालबालिकालाई समयमा विद्यालय भर्ना गर्ने, खोप लगाउने कार्य गर्नुका साथै वालवालिकाको सरसफाईमा ध्यान दिने ।	• जन्म दर्ता अभियान, विद्यालय भर्ना अभियान, खोप अभियान, सरसफाई सप्ताह लगायतका राष्ट्रिय अभियानहरु सञ्चालन गर्ने ।	• घटना दर्ता तथा अन्य अभियान जस्ता कार्यक्रमको आयोजना तथा तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने ।
• साना भाईबैनीलाई बाल विकास केन्द्रमा भर्ना गर्न अभिभावकलाई प्रेरित गर्ने ।	• साना बालबालिकालाई बालविकास केन्द्रमा भर्ना गर्ने ।	• बालविकास केन्द्रको स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने । • कमजोर विद्यार्थीहरुका लागि अतिरिक्त कक्षा संचालन गर्ने ।	• बाल विकास केन्द्रको अवस्था निरन्तर अनुगमन गर्ने । • बाल विकास केन्द्रको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।
• बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रवर्द्धनमा बाल समुहका सदस्यहरु परिचालन गर्ने ।	• बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रवर्द्धन, घोषणा तथा निरन्तरता गर्ने कार्यमा पूर्ण रुपमा प्रतिवद्धताका साथ लाग्ने ।	• बालमैत्री लगानी योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गरि बालमैत्री स्थानीय शासन अभियानको सफलताका लागि पूर्ण रुपमा समर्पित हुने ।	• बाल सहभागितामा बालमैत्री योजना छनौट गर्ने । आवधिक लगानी

आठबिसकोट नगरपालिका रुकुम पश्चिम

			योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने । • बालमैत्री योजना कार्यान्वयनको अवस्था अनुगमन गर्ने ।
•आफूभन्दा ठूलालाई आदर र सानालाई माया गर्ने ।	• बालबालिकालाई घरायसी आदर सम्मान सम्बन्धी बानीको विकास गराउने ।	• घरपरिवरमा आदर सम्मान गर्नेबारे बालबालिकालाई क्षमता विकास गर्ने ।	• समाजमा सामाजिक संस्कार स्थापनाका लागि कार्यक्रम गर्ने । • बालमैत्री कानुन कार्यान्वयन गर्ने ।
• बालबालिकाका योजना कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गर्ने ।	• आफ्ना छोराछोरीलाई कम्तिमा ६ महिनासम्म पूर्ण स्तनपान गराउने ।	• बालमैत्रीमा आधारित अतिरिक्त क्रियाकलाप गरी बालबालिकालाई समावेश गर्ने ।	• जेहेन्दार, उत्कृष्ट बालबालिकाको सम्मानका लागि कार्यक्रमको निर्माण गर्ने ।

नोट : बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति, २०६८ बमोजिम मिति २०७५।०७।१७ गते यस आठविसकोटनगरपालिकाका हामी विभिन्न सरोरवालाहरुको सहभागितामा बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन कार्यविधि-२०६८ ले निर्धारण गरेको न्युनतम सूचक प्राप्तिका लागि बालमैत्री आचार संहिता तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

प्रमाणित गर्ने अधिकारीको:

दस्तखत:

नाम,थर: रामबहादुर के.सी.

पद: नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

कार्यालय: आठविसकोट नगरपालिकाको कार्यालय

मिति : २०७५/०८/१७ गते

आठबिसकोट नगरपालिका रुकुम पश्चिम